

Nr. 6(140)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2023. gada 5. jūnijs

DARBĪGAIS PAVASARIS

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Dainis Porgants reiz dziedāja «Pa kuru laiku nosirmoja jūra», bet es šobrīd varētu jautāt: pa kuru laiku izauga zāle un kokiem salapoja lapas? Jā, tik aizņemta bija bibliotēka visu pavasari. Esam paveikuši lielas lietas un izdarījuši daudz darba. Maijā izdevām vēl nebijušu skaitu grāmatu vieglajā valodā. Tās bija četras: Jena Ahlboma grāmata «Jonotans no Kaiju kalna» un trīs Guntas Bites bērnu grāmatiņas sērijā «Elzas piedzīvojumi»:

- «Elza pie jūras»
- «Elza laukos»
- «Elza mežā».

Pēdējās trīs grāmatiņas ir oriģināldarbi vieglajā valodā par mazu meitenīti Elzu, kurai patīk piedzīvojumi. Pirmajā grāmatiņā viņa dodas pie jūras, kur ceļ smilšu pili ar gliemežvāka vārtiem. Otrajā — apciemo vecmāmiņu laukos, kur iepazīstas ar dažādiem dzīvniekiem un putniem. Viens no viņiem ir dusmīgais tītars. Bet trešajā grāmatiņā Elza kopā ar mammu dodas uz mežu pēc meža zemenītēm. Taču Elza apmaldās un nezina ceļu atpakaļ pie mammas. Mežā mīt dažādi dzīvnieki. Viņa satiek zaķi un čūsku. Vai viņai izdevās atrast mammu? To lasiet jaunajās grāmatiņās.

Elzas piedzīvojumi rakstīti vieglās valodas pirmajā līmenī, tāpēc būs interesanti

arī pašiem mazākajiem lasītājiem. Grāmatās ir daudz zīmējumu. Kopā bija nepieciešams uzņemt un izkrāsot ap 50 zīmējumu, lai tie paskaidrotu tekstu.

Nu grāmatiņas nonākušas pie lasītājiem, bet mēs gaidām pirmās atsauksmes un stāstus par lasītāju pašu piedzīvojumiem.

Maijā, vieglās valodas mēnesī, organizējam arī bibliotekāru pieredzes apmaiņas tikšanos «Vieglā valoda bibliotēkas plauktos». Uz to ieradās liels skaits publisko un skolu bibliotēku pārstāvju. Tas parādīja, ka vieglajai valodai tiek piešķirta arvien lielāka nozīme.

Ilgi tika uzskatīts, ka vieglā valoda vajadzīga tikai šaurai sabiedrības daļai, galvenokārt, cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem. Tāpēc grāmatas un cita veida informāciju vieglajā valodā izdeva organizācijas, kuras strādā ar šādiem cilvēkiem. Turklāt bieži vien tie bija darba materiāli iekšējai lietošanai nevis reālas grāmatas.

Šobrīd vieglā valoda ir izcīnījusi savas tiesības būt grāmatu plauktos tāpat kā citas grāmatas.

Rīgas Centrālajā bibliotēkā ir izveidoti, tā sauktie, «Ābolu plaukti», kuros izvietotas grāmatas vieglajā valodā un cita veida literatūra par vieglo valodu. Tomēr šajos plauktos ir diezgan niecīgs grāmatu krājums vieglajā valodā, īpaši trūkst daļlīteratūras. Tas tāpēc, ka šādu grāmatu piedāvājums Latvijā ir

nepietiekams. Turklāt nopirkt grāmatas vieglajā valodā nevar, jo savas dārdzības dēļ izdevniecības nav ieinteresētas tādas izdot.

Vieglās Valodas aģentūra no 2000. gada nenogurstoši cīnās un iestājas par vieglās valodas svarīgumu un nepieciešamību. Pa šo laiku, aģentūra izdevusi vairākas grāmatas, taču ar tām nepietiek, lai aizpildītu plauktus.

Kopš pagājušā gada grāmatu izdošanā vieglajā valodā esam iesaistījušies arī mēs — Latvijas Neredzīgo bibliotēka. Šobrīd bibliotēka izdevusi 7 grāmatas vieglajā valodā.

Diemžēl pēdējā laikā izskanējušas runas par «Ābolu plaukta» likvidāciju un grāmatu ievietošanu starp pārējām grāmatām krājumā, jo cilvēkiem ir kauns pie plaukta iet klāt, lai citi neredzētu, ka viņam tādas grāmatas vajadzīgas.

Vai tas būtu pareizais risinājums? Varbūt problēma ir «Ābolu plaukta» krājuma raksturojumā no bibliotekāra puses?

Atgādinu, ka vieglā valoda nodrošina informācijas pieejamību ne tikai cilvēkiem ar uztveres traucējumiem, bet arī cilvēkiem ar vājām latviešu valodas prasmēm. Tās lieti noder arī bērniem, kuri vēl tikai mācās lasīt. Tāpēc nebūtu korekti raksturot «Ābo-

lu plauktu» kā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Situācija novadu bibliotēkās ir vēl sliktāka, jo tajās vispār nav tādu «Ābolu plauktu». Ko darīt?

Lai atbildētu uz šo jautājumu, mūsu bibliotēka rīkoja bibliotekāru tikšanos, aicinot piedalīties tajā ikvienu bibliotēku. Pieteicās daudz bibliotēku, arī no reģioniem. Diemžēl Vieglās Valodas aģentūras telpās varējām uzņemt tikai 35 bibliotekārus. Tāpēc tikšanos ar visām prezentācijām esam ierakstījuši video, kas šobrīd pieejams ikvienam interesentam LNerB *YouTube* kanālā <https://www.youtube.com/watch?v=ZQNJYX00-0I>.

Izvērtējot tikšanos, jāsaka, ka ikviena bibliotēka ir ieinteresēta saviem lasītājiem piedāvāt grāmatas arī vieglajā valodā, tāpēc mēs turpināsim strādāt, lai palīdzētu Vieglās Valodas aģentūrai tādas radīt.

Tomēr mūsu darbs nav saistīts tikai ar vieglo valodu. Darbi turpinās ne tikai pie citiem pielāgojumiem, bet arī pie dažādiem izglītojošiem, informatīviem un radošiem pasākumiem. Katru mēnesi bibliotēka organizē dažādus pasākumus, izstādes, ekskursijas.

Kad *tu* pēdējo reizi esi bijis bibliotēkā?

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

TAPOTIE GADALAIKI

Gundega Tabaka

LAN vecākā bibliotekāre

Rīgas Strazdumuižas vidusskolas — at-tīstības centra 6. klases skolniece Zane Bajāre jau divus gadus aizraujas ar senu adīšanas veidu, kuru mēs pazīstam kā tapošanu. Tapošanas tehnikā veidota Zanes plecu somu kolekcija «Gadalaiki». Vēlāk tapa mazās klačsomiņas, cepures, šalles.

Tapotā «Ziemassvētku egle» bija izstādīta skolas izstādē 2022. gada decembrī. Meiteni darbam iedvesmoja skolotāja Dace Izotova un Zanes mamma. Skolā jāpavada nedēļa, tāpēc brīvo laiku var savienot ar kādu hobiju. Kad stundas beidzas, Zane čakli tapo.

Zanes Bajāres tapotie darbi ir skatāmi Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītavā no 25. maija.

JUGLAS ATSPULGI

Baiba Caune

*VSAC «Rīga» filiāles «Jugla»
sociālā darbiniece*

Jūnijā Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā aicinām apmeklēt Valsts sociālās aprūpes centra (VSAC) «Rīga» filiāles «Jugla» rokdarbu un keramikas pulciņa dalībnieku izstādi «Juglas atspulgi». Savus atklāšanas svētkus tā piedzīvoja 25. maijā, kur uzstājās arī VSAC filiāles «Jugla» vokālais ansamblis «Prieks».

VSAC «Rīga» filiāles «Jugla» klienti, kas ir cilvēki ar redzes traucējumiem, sajūtot Juglas īpašo auru un gleznaino apkārtni, izsmaržojot, taktili sajūtot katra gadalaika nianses, ezeru un koku, parku mūžīgumu un vienreizīgumu, cenšas tos atveidot, izmantojot dažādas veidošanas un materiālu tehnikas. Tādējādi mūsu rokdarbu un keramikas interešu pulciņš un tā dalībnieki aptver un apgūst rokdarbu daudzveidību, kas ļauj sajūst pasaules bezgalīgumu un krāsainību caur taktilām sajūtām.

PĀRMAIŅU GADS CĒSU FILIĀLĒ

Gunta Romanovska

Cēsu filiālbibliotēkas vecākā bibliotekāre

Lai gan visa Latvijas Neredzīgo bibliotēkas sistēma šo gadu iesāka pārmaiņu gaidās, kas nu jau tepat klāt un ar 1. jūliju šīs tas būs savādāk, Cēsis pārmaiņas sākās jau janvārī — bibliotēkas ilggadējai darbiniecei Irēnai pievienojās Gunta. Kopā spriedām par darbības virzieniem, kādus bibliotēkas darbus pilnveidot un attīstīt, kas būtu jādara, lai par mūsu piedāvājumu uzzinātu pēc iespējas vairāk cilvēku, kā turpināt sadarbību ar jau esošajiem lasītājiem, kā piesaistīt jaunus.

Kā vienus no pirmajiem uzrunājām Cēsu novada Sociālā dienesta vadītāju Aināru Judeiku, Cēsu novada pašvaldības aģentūras «Sociālais dienests» Atbalsta nodaļas pilngadīgām personām vadītāju Ingu Kārklīņu un biedrības «Latvijas Samariešu apvienība» dienesta Samariešu atbalsts mājās Vidzemes nodaļas vadītāju Karīnu Veco. Seminārā Cēsu novada pagastu publiko bibliotēku darbiniekiem stāstījām par mūsu pakalpojumiem iedzīvotājiem. Sadarbība ar Cēsu pilsētas pansionātu ir

ilgstoša, dažkārt mūsu piedāvājums tiek izmantots aktīvāk, citkārt tas samazinās. Šogad jau bijušas četras tikšanās un sarunas ar pansionāta sociālo darbinieci un kultūras darba organizatori, klientiem nogādātas grāmatas palielinātajā drukā un digitālajā formātā. Atsaucība nav liela, bez mums grāmatas pansionātā izsniedz arī Cēsu Centrālās bibliotēkas darbinieki.

Mūsu bibliotēkas darbinieces ne tikai izsniedz grāmatas, bet arī regulāri organizē pasākumus. Janvārī interesanti pulcējās literātes Sarmas Eneres radošajā pēcpusdienā, februārī bija sirsnīgas sarunas ar gleznotāju, dzejnieku Leonu Stari, bet martā humora pilns vakars kopā ar mūsu amatiereteātra «Aina» kolektīvu. Jāpiebilst, ka visi šie cilvēki ir cieši saistīti ar Latvijas Neredzīgo biedrības Cēsu teritoriālo organizāciju. Pasākumi mudināja bibliotekāres nopietnāk pievērsties bibliotēkas novadpētniecības materiālu krājumam, jo, gatvojoties katram pasākumam, meklējām publikācijas un citus materiālus par mūsu viesiem, izlikām tos izstādēs. Konstatējām, ka agrākajos gados Neredzīgo biedrībā šie materiāli vākti, apkopoti albumos, bet šis

darbs pārtraukts pagājušā gadsimta 70.-80. gados — tātad gandrīz 50 gadus materiāli nav vākti un sistematizēti. Ir daudz fotogrāfiju, kuras nav aprakstītas, ievietotas albumos. Te nu mums pavēries plašs darbības lauks vairākiem gadiem.

Gleznotājs un dzejnieks Leons Staris ir Neredzīgo biedrības biedrs, aktīvs pasākumu dalībnieks un apmeklētājs. Tikšanās reizē daudz izmantojām materiālus no viņa personīgā arhīva. Šķita, ka informācija par šo radošo, darbīgo cilvēku jāapkopo, jāp dara pieejama visiem, tāpēc bibliotēkāres nolēma izveidot viņam veltītu novadpētniecības materiālu mapi. Latvijas Nacionālās un Cēsu Centrālās bibliotēkas katalogos par viņu ir vairāk nekā 150 publikācijas: gan viņa dzejoļi un raksti, atsaucoties uz aktuāliem notikumiem, gan intervijas un informācija par viņa gleznu izstādēm. Sameklējām publikāciju oriģinālus, tos nokopējām un kārtojām mapē.

Šī gada otrajā pusgadā plānojam turpināt darbu pie dramatiskās kopas «Aina» novadpētniecības materiālu apkopošanas. Mums pieejamas vairākas izrāžu afišas, bet daudzām no tām jānoskaidro to izrādīšanas gadi, tāpat arī ne visām fotogrāfijām zināms uzņemšanas gads, jānoskaidro aktieru vārdi. Gandrīz pilnībā saglabājušies dramatiskā kolektīva nodarbību uzskaites žurnāli no 1962. līdz 1987. gadam, tie varētu palīdzēt daudz ko precizēt, bet atkal — gandrīz četrdesmit gadu pārtraukums. Bibliotēku katalogos līdz šim izdevies atrast maz publikāciju par dramatisko kolektīvu

«Aina», te vēl daudz darāmā. Runājot par mūsu teātri, nevar nerunāt par tā ilggadējo režisori, literāti, bijušo LNERB Cēsu filiāles vadītāju Ainu Kareli. Cēsu Centrālās bibliotēkas novadpētniecības datubāzē var atrast gandrīz 250 ierakstus ar Ainas Kareles vārdu, viņas publikācijas apkopotas mapēs. Uzskatām, ka nav nepieciešams visus literāros materiālus dublēt mūsu bibliotēkā, tāpēc galveno uzmanību pievērsīsim viņas režisores darbam un, protams, Latvijas Neredzīgo bibliotēkai veltītajiem gadiem.

Saistībā ar novadpētniecību, bet plašākā nozīmē, varam pieminēt pasākumus, kas veltīti Cēsu un novada kultūrvēsturisko vietu iepazīšanai. Cēsu Vēstures un mākslas muzejs gatavojas savai simtgadei, tāpēc esam nolēmušas par to vairāk informēt mūsu lasītājus. Maijā bija pirmā tikšanās ar muzeja galveno krājuma glabātāju Daci Tabūni, bet jūnijā dosimies uz Cēsu viduslaiku pili un tiksīmies ar Cēsu muzeja Viduslaiku pils nodaļas vadītāju Gundaru Kalniņu, apmeklēsim pils multi-mediālās ekspozīcijas, kas labi saprotamas arī cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

Tāds darbīgs mums izvērties 2023. gada sākums, te nemaz nav minēti visi mūsu pasākumi un darbošanās, bet tikai paši nozīmīgākie. Arī gada otrā pusē mums būs darbiem pilnas rokas.

Lai mums visiem jauka vasara, pārmaiņas, kas ved tikai uz labām lietām, lai gadiem ilgā sadarbība nepārtrūkst, bet turpinās jaunās formās un iespējās!

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tāl. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.